

FORUM DE LA SOCIÉTÉ CIVILE
DE L'EUROMÉTROPOLE LILLE-KORTRIJK-TOURNAI

RAPPORT ANNUEL 2020

22/17/08

L'année 2020 n'a pas été qu'une année dite « de plus » pour le Forum de la société civile de l'Eurométropole Lille-Kortrijk-Tournai. Avec les mesures prises par les États suite à la crise du COVID-19, elle n'a pas vraiment été une promenade de santé pour les membres du Bureau du Forum. Beaucoup de projets n'ont pas pu suivre leur cours comme prévu, ont dû être annulés ou ont été reportés ultérieurement. L'arrêt net des travaux et rencontres a également mis un coup certain au lien existant entre les membres des différents conseils de développement.

Et pourtant l'année écoulée a été l'occasion pour le Forum de se renouveler en faisant preuve d'adaptation et d'innovation. Les habitudes ont été chamboulées mais la détermination et la volonté d'aller de l'avant ont permis aux membres de son Bureau de tenir le cap et de se réinventer pour aller vers les ambitions visées par la 6ème mandature. Ce rapport est l'occasion de faire le tour d'horizon des actions menées en 2020 par le Forum.

Une nouvelle présidence

2020 commence sur les chapeaux de roues avec **l'arrivée du nouveau président flamand, l'avocat Bob Bauwens**, dont les valeurs tournées vers l'humain, la proximité et la convivialité rythment les actions. Son leitmotiv ? Rapprocher le Forum des trois instances de la société civile du territoire, des collaborateurs de l'agence et des jeunes publics ; apprendre à se connaître par le biais de moments culturels où le plaisir d'être ensemble prend de l'ampleur, profiter des activités touristiques offertes par le Parc Bleu pour découvrir l'Eurométropole et enfin devenir le haut-parleur d'initiatives transfrontalières citoyennes originales auprès des relais politiques.

Plénière participative du Forum

Le **20 février 2020** a lieu l'unique plénière en présentiel de l'année 2020 à l'Innovation Centre de la Haute École VIVES (Kortrijk). Au cours de cette rencontre, les **52 participants ont défini des « cercles d'intérêt » à pointer** : culture, recherche et enseignement supérieur, développement économique mobilité, sport/tourisme et aménagement du territoire. La volonté : être plus actif dans le secteur culturel et se joindre aux réalisations existant de l'Eurométropole pour capitaliser sur les projets en cours.

Covid-19 : se renouveler pour surmonter la crise

Quelques semaines plus tard, les activités sont perturbées par l'avènement de la COVID-19. « Impossible n'est pas Forum ! » pourrait-on comprendre de l'avis du noyau des huit volontaires qui composent le Bureau du Forum. La crise a certes empêché le Forum de poursuivre normalement ses activités, cependant les membres ont pris le taureau par les cornes et ont décidé d'en faire une force. **Elle a été l'opportunité de mettre en valeur les manquements, lesquels traités en faisant preuve d'adaptation et de renouvellement ont permis à de nouveaux projets (qui n'auraient peut-être jamais existé sans la crise) de voir le jour.**

Notons, par exemple, que faute de pouvoir se réunir en présentiel, le Bureau du Forum décide de se réunir une fois par mois en visioconférence à partir de mai 2020 . De ces rencontres à distance, naît le souhait de trouver des méthodes alternatives pour garder le contact avec les membres.

Des webinaires pour faire perdurer la dynamique du Forum

L'idée prend forme le **2 juillet** dans la concrétisation du premier webinaire **consacré aux déplacements transfrontaliers dont la gestion de part et d'autre de la frontière a déclenché une multitude de questions lors de la crise sanitaire**. On assistera à un véritable travail de co-construction pendant lequel une méthode et une **animation bénévoles, tri-générales, participatives et expérimentales** auront boosté la créativité des membres du Bureau du Forum avec le soutien des équipes techniques d'accompagnement (les conseils de développement de la MEL et de la WAPI, Transforum et l'agence). Sur un ton détendu entretenu par l'animateur de séance, Manu Guévert (directeur de Notélé et membre du Bureau du Forum), une poignée de partenaires institutionnels de l'Eurométropole et des membres actifs du Forum ont échangé sur des questions d'actualité : COVID, mobilité transfrontalière et douce.

Ce webinaire marque le besoin de mener un sondage au sein du Forum au sujet de **l'impact des mesures sanitaires sur la mobilité à la frontière et l'effet frontière**. Par le biais de celui-ci, le Forum démontre l'importance de ses travaux pour l'activité transfrontalière trop souvent sous-estimée par les gouvernements centraux.

9 transfrontaliers sur 10 réclament un régime d'exception pour la zone transfrontalière¹

C'est l'un des résultats du sondage réalisé par le Forum de l'Eurométropole entre octobre-novembre 2020 sur l'impact des mesures sanitaires et l'effet frontière.

¹ Annexe 1 : Résultats de l'enquête

Le **12 novembre**, la plénière qui aurait dû se tenir au Budascoop de Kortrijk pour profiter de l'ouverture du Festival Next en présence de Madame Hélène Farnaud-Defromont, Ambassadrice de France en Belgique, sera réalisée à distance⁵. Cette séance va profiter de l'occasion pour analyser les réponses au sondage envoyé aux membres en octobre, dont les principales conclusions sont les suivantes :

- Pour **69%**, l'application des mesures sanitaires contraignantes et leurs conséquences sur «l'effet frontière» a **généré des frustrations dans leur quotidien** et ébranlé l'idéal en construction de l'Eurométropole ;
- Pour **88%**, un **régime réglementaire d'exception pour les habitants/travailleurs transfrontaliers** serait nécessaire ;
- L'enquête a aussi permis aux participants d'être force de proposition pour redynamiser les activités du Forum dans ce contexte particulier.

L'objet de ce webinaire est de pointer le focus sur l'avenir de la coopération transfrontalière de l'Eurométropole en termes de continuité de service, d'application des directives européennes, de santé publique et d'éducation.

Elle se clôturera sur l'animation d'un regard croisé sur la frontière entre Mme Leeuwerck, bourgmestre de Comines-Warneton (BE), et Mr Sence, adjoint à la culture, au patrimoine et au "Devoir de mémoire" de Comines France. **Cet échange fut révélateur de l'importance de faciliter les contacts entre les élus de part et d'autre de la frontière, initié cette fois par le Forum de l'Eurométropole.** En effet, cette rencontre leur a permis d'échanger sur leur vision, leurs actions en cours ou à venir, sur leurs futurs coopérations possibles. **La richesse de cet échange transfrontalier fait émerger l'idée au sein du Bureau de reproduire à fréquence régulière ce type de rencontre.**

Ces deux moments forts furent malheureusement les seuls de cette année 2020. Ils ont néanmoins permis de garder un lien avec les membres du Forum.

Une participation active au sein de l'Eurométropole Lille-Kortrijk-Tournai

Outre ces moments forts, les membres du Forum ont continué à **contribuer, co-animer ou participer de manière très active aux divers groupes actions de l'Eurométropole** pendant la crise:

Le réseau mobilité transfrontalière

travaille à offrir aux citoyens les services et les infrastructures de déplacements efficaces (collectifs et modes doux notamment) adaptés à leurs besoins, de rendre plus fluide, moins nuisible la circulation routière, d'améliorer la qualité de l'air.

Le réseau Parc Bleu de l'Eurométropole

travaille à favoriser le dialogue et la collaboration entre acteurs politiques et techniques, associations et citoyens pour valoriser, proposer et réaliser des actions innovantes. Le Parc Bleu est un espace de vie, de loisirs, de développement économique, d'agriculture, où urbain et nature se mêlent.

Le réseau Enseignement Supérieur

travaille à favoriser, promouvoir, susciter et développer les collaborations et échanges de tous ordres entre les établissements d'Enseignement Supérieur et Universitaire.

Ils ont été force de proposition et d'action pour la création de la signalétique du Carré Bleu, l'élaboration du collectif "Hour Culture", aux nombreuses réflexions et avancées du groupe mobilité.

Pour terminer cette année difficile, Bob Bauwens est invité à présenter les résultats de l'enquête menée ainsi que le programme 2021 lors de l'assemblée générale de l'Eurométropole du **8 décembre 2020**.

En route vers 2021 !

En définitive, l'année 2020 du Forum, affectée par la COVID-19, marquera les esprits des membres du Bureau du Forum qui engendrent un autre type de dynamique : les rencontres on-line se multiplient et le focus est nettement tourné vers les activités citoyennes du futur en transfrontalier. Ceux-ci souhaitent particulièrement remercier Inès Mendes pour son implication à coordonner le Forum -merci d'avoir mené l'enquête (cf. Annexe 1) d'une main de maître- ainsi que ses membres²pour leur soutien, leur participation et leur implication malgré l'année difficile. Merci également à l'Agence de l'Eurométropole pour son soutien logistique.

Avec le souhait de poursuivre sur cette lancée, 2021 s'annonce également forte en émotions, en événements, en innovations en espérant pouvoir rapidement se retrouver et parcourir le Carré Bleu à la découverte de ce bassin de vie commune qu'est l'Eurométropole.

² Annexe 2 : Liste des membres du Forum de l'Eurométropole 2020

2020 EN CHIFFRES

Une plénière en présentiel

2 grands webinaires dédiés aux membres du Forum

7 réunions en distanciel du Bureau du Forum

Une participation au sondage (créé par le Bureau du Forum) sur l'impact de la crise sanitaire de près de la moitié des membres

FORUM VAN HET MAATSCHAPPELIJK MIDDENVELD VAN DE EUROMETROPOOL LILLE-KORTRIJK-TOURNAI

JAARVERSLAG 2020

2020 was voor het Forum van het maatschappelijk middenveld van de Eurometropool Lille-Kortrijk-Tournai geen gewoon jaar. Met de coronamaatregelen was het voor de leden niet bepaald gemakkelijk om elkaar te ontmoeten. Vele projecten konden niet doorgaan zoals gepland, moesten worden geannuleerd of werden uitgesteld tot een latere datum. Het feit dat de werkgroepen en vergaderingen tot stilstand kwamen, heeft ook een serieuze knauw gegeven aan de band tussen de leden.

Toch was 2020 het jaar van de vernieuwing! Aanpassing en innovatie waren de sleutelwoorden tijdens dit uitzonderlijke jaar. Onze gewoonten werden grondig door elkaar geschud. De leden van het Bureau gaven blijk van een grote vastberadenheid en een sterke wil om er tegenaan te gaan en zichzelf opnieuw uit te vinden om de ambities van het 6de voorzitterschap te verwezenlijken. Dit jaarverslag geeft een overzicht van de acties die het Forum in 2020 heeft uitgevoerd.

Een nieuw voorzitterschap

2020 kende een vliegende start met de **komst van de nieuwe Vlaamse voorzitter, advocaat Bob Bauwens**. Zijn acties zijn gekenmerkt door menselijkheid, nabijheid en gemoedelijkheid. Zijn prioriteiten? Zorgen voor toenadering tussen het Forum en de drie instanties van het maatschappelijk middenveld van de regio, de medewerkers van het Agentschap en de jonge doelgroepen; elkaar beter leren kennen door middel van gezellige en leuke culturele bijeenkomsten; deelnemen aan de toeristische activiteiten die georganiseerd worden in het kader van het Blauwe Park en zo de Eurometropool ontdekken; en tenslotte de originele grensoverschrijdende burgerinitiatieven promoten ten aanzien van de politieke tussenpersonen.

Participatieve plenaire zitting van het Forum

Op **20 februari 2020** vond de eerste plenaire zitting plaats in het Innovation Centre van de Hogeschool VIVES (Kortrijk). Tijdens deze bijeenkomst hebben de **52 deelnemers “interessegroepen” gevormd rond de volgende thema’s**: cultuur, onderzoek en hoger onderwijs, economische ontwikkeling, mobiliteit, sport/toerisme en ruimtelijke planning. Doel: actiever zijn in de culturele sector en zich aansluiten bij de bestaande realisaties van de Eurometropool om verder te bouwen op de lopende projecten.

Covid-19: onszelf vernieuwen om de crisis te overwinnen

Enkele weken later werden de activiteiten verstoord door COVID-19. “Opgeven staat niet in het woordenboek van het Forum!”. Dat was alvast de mindset van de kerngroep van acht vrijwilligers die het Bureau van het Forum vormen. Door de coronapandemie kon het Forum zijn activiteiten niet zoals gepland uitvoeren, maar de leden beslisten de koe bij de horens te vatten en de crisis als een opportuniteit te beschouwen. **Het was de gelegenheid om de tekortkomingen aan het licht te brengen en aan te pakken d.m.v. aanpassing en vernieuwing, waardoor nieuwe projecten het daglicht zagen, projecten die anders misschien nooit hadden bestaan.**

Zo besliste het Bureau van het Forum - omdat het toen niet mogelijk was fysieke bijeenkomsten te organiseren - om vanaf mei 2020 één keer per maand een videoconferentie te houden. Uit die meetings op afstand ontstond de wens om alternatieve methoden te vinden om het contact tussen de leden in stand te houden.

Webinars om de dynamiek van het Forum levendig te houden

Dat idee werd geconcretiseerd met de organisatie op **2 juli** van een eerste webinar **dat gewijd was aan grensoverschrijdende verplaatsingen, een thema waarover aan beide zijden van de grens talrijke vragen waren gerezien naar aanleiding van de gezondheidscrisis**. We zullen getuige zijn van een echte co-constructie, waar een **vrijwillige, participatieve en experimentele methode en aansturing over de drie deelregio's heen** de creativiteit van de leden van het Bureau van het Forum een boost hebben gegeven, met de ondersteuning van technische begeleidingsteams (de Conseil de développement van de MEL en WAPI, het Transforum en het Agentschap). In een informele sfeer en onder leiding van de moderator Manu Guévert, directeur van Notélé en lid van het Bureau van het Forum, bespraken enkele institutionele partners van de Eurometropool en verschillende actieve leden van het Forum het volgende hot topic: COVID en grensoverschrijdende, zachte mobiliteit.

Uit dat webinar bleek dat het aangewezen was om binnen het Forum een enquête te houden **over de impact van de gezondheidsmaatregelen op de grensoverschrijdende mobiliteit en over het grenseffect**. Dit bewijst het belang van de werkzaamheden van het Forum voor de grensoverschrijdende activiteiten, wat door de centrale overheden maar al te vaak wordt onderschat.

9 GRENSBEWONERS OP 10 ZIJN VRAGENDE PARTIJ VOOR EEN UITZONDERINGSREGELING VOOR DE GRENOVERSCHRIJDENDE REGIO¹

Dat is een van de resultaten van de enquête over de impact van de coronamaatregelen en het effect van de grens, die het Forum van de Eurometropool in oktober-november 2020 heeft georganiseerd.

¹ Bijlage 1 : Resultaten van de enquête

De plenaire zitting van **12 november** zou in gewone omstandigheden plaats vinden in de Budascoop in Kortrijk, in het kader van de opening van het NEXT Festival en in aanwezigheid van Mevrouw Hélène FARNAUD - DEFROMONT, Franse ambassadeur in België. Deze vergadering is uiteindelijk digitaal doorgegaan. Tijdens die zitting werden de resultaten geanalyseerd van de enquête die in oktober aan de leden werd toegestuurd, met de volgende conclusies :

- De coronamaatregelen die betrekking hadden op de grens hebben **69% van de respondenten gehinderd in hun dagelijks leven** ;
- Voor **88%**, is een **uitzonderingsregeling voor de grensbewoners/grensarbeiders aangewezen** ;
- De enquête bood de deelnemers tevens de gelegenheid voorstellen te doen om de activiteiten van het Forum in deze bijzondere context nieuw leven in te blazen.

Het doel van vergadering van het Forum was om te focussen op de toekomst van de grensoverschrijdende samenwerking van de Eurometropool op het vlak van continuïteit van de dienstverlening, de toepassing van de Europese richtlijnen, volksgezondheid en onderwijs.

De zitting werd afgesloten met 2 toelichtingen, met verschillende visies op de grens: de visie van Mevr. Leeuwerck, burgemeester van Comines-Warneton (BE), en die van M. Sence, de schepen voor cultuur, patrimonium en de "herdenkingsplicht" van Comines (FR).

Die peiling – een initiatief van het Forum van de Eurometropool – wijst erop dat het belangrijk is de contacten tussen de verkozenen aan beide zijden van de grens te bevorderen. Dankzij deze bijeenkomst konden zij namelijk van gedachten wisselen over hun visie, hun huidige of toekomstige acties en hun eventuele toekomstige samenwerking.

Actieve bijdrage binnen de Eurometropool Lille-Kortrijk-Tournai

Daarnaast bleven de leden van het Forum tijdens de crisis **een actieve bijdrage leveren binnen de Eurometropool, door de verschillende actiegroepen van de EM aan te sturen of eraan deel te nemen:**

De actiegroep
grensoverschrijdende mobiliteit
wil de burgers efficiënte verplaatsingsdiensten en -infrastructuren aanbieden (openbaar vervoer en zachte verplaatsingswijzen) die afgestemd zijn op hun behoeften, om het wegverkeer vlotter en minder schadelijk te maken en de luchtkwaliteit te verbeteren.

De actiegroep
Blauw ePark van de Eurometropool
wil de dialoog en samenwerking tussen politieke en technische actoren, verenigingen en burgers bevorderen om innovatieve acties te valoriseren, voor te stellen en uit te voeren. Het Blauwe Park is een leefgebied, een recreatiegebied, een economisch ontwikkelingsgebied en een landbouwgebied waar stedelijkheid en landelijkheid hand in hand gaan.

De actiegroep
Hoger onderwijs

wil de samenwerking en uitwisselingen tussen de instellingen voor hoger en universitair onderwijs stimuleren, bevorderen, aanmoedigen en verder ontwikkelen.

Deze actiegroepen hebben heel wat voorstellen geformuleerd en acties uitgevoerd, zoals de bewegwijzering voor de Blauwe Ruit en de uitwerking van "Hour Culture". Ze hebben bijgedragen aan de vele denkoefeningen en verwezenlijkingen van de werkgroep Mobiliteit.

Om het jaar in schoonheid af te sluiten, werd Bob Bauwens uitgenodigd om op de Algemene Vergadering van de Eurometropool van **8 december 2020** om de resultaten van de uitgevoerde enquête en het programma voor 2021 toe te lichten.

Op naar 2021!

2020, werd beheerst door de coronacrisis; Het jaar liet een blijvende indruk na op de leden van het Bureau van het Forum, die opteerden voor een andere dynamiek: online meetings waren de norm en de focus werd verlegd naar de toekomstige grensoverschrijdende burgeractiviteiten. De leden van het Bureau van het Forum willen in het bijzonder Inês Mendes bedanken voor haar inzet in het kader van de coördinatie van het Forum (bedankt voor de professionele organisatie van de enquête – cf. Bijlage 1) en de leden² voor hun steun, deelname en betrokkenheid ondanks het moeilijke jaar. Dank ook aan het agentschap van de Eurometropool voor zijn logistieke steun.

De leden van het Bureau willen op hetzelfde elan verdergaan. 2021 belooft een jaar vol emoties, evenementen en innovaties te worden. We hopen elkaar spoedig weer te kunnen ontmoeten en de Blauwe Ruit evenals de Eurometropool – ons gemeenschappelijke leefgebied – opnieuw te kunnen ontdekken.

² Bijlage 2 : Lijst van leden van het Forum van de Eurometropool 2020

2020 IN CIJFERS

Eén fysieke plenaire vergadering

2 druk bijgewoonde webinars voor de leden van het Forum

7 online vergaderingen van het Bureau van het Forum

Deelname van bijna de helft van de leden aan **een** enquête over de impact van de gezondheidscrisis (opgesteld door het Bureau van het Forum)

